

อัซซัตตนีวิภัตติ

บอกอดีตกาล ตั้งแต่วັນนี้ แปลว่าแล้ว.

ถ้ามี อ อยู่หน้า แปลว่า ได้.....แล้ว.

เช่น เถโร คาม ปัญฑาย ปาวิสิ.

อ. พระเถระ ได้เข้าไปแล้ว สูบ้าน เพื่อบิณฑะ.

เอวรูป กมม อกาสิ.

อ.ข้า ได้ทำแล้ว ซึ่งกรรม มีอย่างนี้เป็นรูป.

อัซซัตตนีวิภัตติ บอกให้รู้ กาล, บท, วจนะ, บุรุษ

บุรุษ	ปรสสพท์		อตตโนปท์	
	เอก.	พหุ.	เอก.	พหุ.
ประณมบุรุษ	อี	อู่	อา	อุ
มัธยมบุรุษ	โอ	ตุถ	เส	วุห์
อุตตมบุรุษ	อี	มฺหา	อํ	มฺเห

-วิภัตติหมวดนี้ลง อ, อิ, และ ส อาคม

-อี วิภัตติ เมื่อประกอบกับธาตุ รัสสะเป็น อิ เช่น กริ

-ลง อ และ ส อาคม เช่น อกาสิ

-อู่ วิภัตติแปลงเป็น อีสฺ เช่น กรีสฺ

-แปลง อู่ เป็น อํสฺ เช่น อกํสฺ

-ใช้ อี ประณมบุรุษ แทน โอ มัธยมบุรุษ เช่น อกาสิ (ตํว อ.ท่าน)

-ตุถ, มฺหา และเส ให้ลง อิ อาคมท้ายธาตุเสมอ เช่น กริตตุถ, กริมฺหา, กริเส

-อี ประกอบหลัง ลภ ธาตุ แปลง อี เป็น ตุถ เช่น อลตุถ

-อี ประกอบหลัง ลภ ธาตุ แปลง อี เป็น ตํถฺ เช่น อลตํถฺ

หมวด ตนุ ธาตุ

ตนุ เป็นไปในความ เผื่อไป (อ+ตนุ+อี)

สำเร็จรูปเป็น อตฺนึ, อตฺนึ, ตฺนึ ได้เผื่อไปแล้ว, เผื่อไปแล้ว.

กรฺ เป็นไปในความ ทำ (อ+กรฺ+อี)

สำเร็จรูปเป็น อกาสิ, อกริ, กริ ได้ทำแล้ว, ทำแล้ว.

สกุฏ เป็นไปในความ อาจ (อ+สกุฏ=สกุข+อี)

สำเร็จรูปเป็น อสกุจิ, สกุจิ ได้อาจแล้ว, อาจแล้ว.

ชาครฺ เป็นไปในความ ตื่น (อ+ชาครฺ+อี)

สำเร็จรูปเป็น อชาคริ, ชาคริ ได้ตื่นแล้ว, ตื่นแล้ว.

๑. ทดสอบการแจกธาตุ (อ+ตนุ+อี)

บุรุษ	ปรสสप्तํ		อตฺตโนปทํ	
	เอก.	พหู.	เอก.	พหู.
ป.	อตฺนึ	อตฺนึสุ	อตฺนา	อตฺนุ
ม.	อตฺนึ	อตฺนิตฺถ	อตฺนึเส	อตฺนึวฺหํ
อุ.	อตฺนึ	อตฺนึมฺหา	อตฺนํ	อตฺนึมฺเห

๒. ทดสอบการแจกธาตุ (กร+อี)

บุรุษ	ปรสสप्त		อตตโนปัท	
	เอก.	พหู.	เอก.	พหู.
ป.	อกาสี, อกริ, กริ	กรีสู, อกंसु	อกรา	อกรู
ม.	อกริ	อกริตถ	อกริเส	อกริวุห
อุ.	อกริ, อกาสิ	อกริมหา	อกร	อกริมเห

๓. ทดสอบการแจกธาตุ (อ+กร=กาสุ+อี)

บุรุษ	ปรสสप्त		อตตโนปัท	
	เอก.	พหู.	เอก.	พหู.
ป.	อี	อूं	อา	อู
ม.	โอ	ตุถ	เส	วุห
อุ.	อี	มฺหา	อ	มฺเห

ทดสอบแปลไทยเป็นมคธ

๑. อ.ชานา ท. ได้ทำแล้ว ซึ่งการงาน ท. ในนา ในที่ใกล้ แห่งแม่น้ำ ฯ
๒. อ.ภิกษุ ท. ได้ตื่นแล้ว ในธรรม ของพระพุทธเจ้า ผู้เลิศ ในโลก ฯ
๓. อ.เรา ได้อาจแล้ว เพื่ออันกระทำ ซึ่งการงาน ของตน ในบ้าน ฯ

ทดสอบการแปลมคธเป็นไทย

๑. สพฺเพ ชนา ลงกาที่ปฺสส สมีเป เคเห กมฺมานิ อกรีสู ฯ
๒. อหิ สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส สาสเน ปพฺพชิตุํ อสฺกจี ฯ
๓. ตุมฺเห นิโครธารามมหาวิหาเร พุทฺธสฺส ธมฺมํ สโตตุํ อสฺกจิตถ